

Dr. Kolláth György

2003. május 30-án a futball-huligánok megmutatták igazi (h)arcukat. Ízelítőt kaptunk abból, milyen is a honi „profi” futball többé-kevésbé szervezett alvilága. Látható vált a futball-társadalom erélytelensége, közönye, netán szimbiózisa is a köztörvényes bűnügyek kapcsán. Nem ez volt az első nézőtéri „krimi”. Félő, nem is az utolsó. De talán eljött az utolsó alkalom, hogy az ország szembe nézzen e szégyennel, és helyére tegye a rendbontókat, magát a vandalizmus jelenségét, s talán hosszabb távon a labdarúgást is. Talán.

Cím
Lelátói látlelet
Dátum
2003.06.13.

A kétségbeesett helyzetben a (sport)kormányzat közreműködésre kért fel 8 embert, és adott nekik 10 napot. Farkas és bárány egyformán volt a felkértek között. Normális viszonyok közt épeszű sportmen nem kíséri meg a lehetetlent. A futball drámai helyzetében viszont nem lehetett hezitálni. Ezért vállaltam el, hogy - 20 évnyi egyetemi sportjogi oktatással a hátam mögött - odaállok szellemi segédmunkásnak, s megszerkesztem a jelentés alapváltozatát. Páva Zoltán képviselő úr elvszerű és parádés elnökletével nem naivak voltunk, csupán engesztelhetetlenek abban, hogy ez így nem mehet tovább. Most is ezt valljuk, szemben az erősödő visszarendeződési próbálkozásokkal. Nem számít(ott), hogy szinte senki sem bízott abban: jutunk bármire is. A jelentés kész, 18-án, szerdán este teljes egészében nyilvánosságra kerül. Reméljük, okulásul szolgál, katalizátorrá válik, s a benne foglaltakat megvalósítják, számon is kéri. A totóban ezt 1,X,2-ben tippelném. Nem törtünk Taylor brit bíró babérjaira, de nem is értük be link dumával. Még messzebbre is juthattunk volna, ha a felelősség megállapítását is ránk bízzák, s ha több idő áll rendelkezésre. Mentegetőzni felesleges. Jómagam élénken protestálni fogok, ha a dolgok elsumákolását vélem. Javaslom, a sportszertő társadalom is tartsa rajta a szemét és a kezét a várható, valódi intézkedéseken. Írásom a bizottsági munkából ad szemelvényeket.

Riasztó állapotokat tártunk fel a lelátók környékén. Nem pusztán a botrányok száma magas. Nagyobb baj, hogy a honi futball egyféle törvényenkívüliséget enged(het) meg magának. Mintha a magyar, vagy az egyezményekben rögzített európai jog, sporterkölcs és más norma kívül rekedt volna a stadionjainkon. A papírforma szerint Európa talán legszigorúbb sporttörvénye, és a hozzá illeszkedő szabálysértési és büntetőjogi felelősségi rendszer (tetsz)halott. Vajmi keveset kockáztatott eddig az, aki a tömegben megbújva kisebbségek ellen uszított, a pályára bedobált, berohant, ha odabent vagy kint részegen randalírozott, ha terror léghőrért hozta a klubházra. Feljelentés helyett összeborulás történt itt-ott. Valóságos apanázst, védelmi pénzt kaphatott a kemény mag az elveket nem ismerő, nem tisztelő sportvezető(k)től. Sporttörvény, biztonsági lépcsőket, határidőket, anyagi szankciókat előíró kormányrendelet, egyéb jogi norma fél kézzel elpöckölhető volt, ha megnehezítette volna a sztárgázsik kifizetését. A minden szinten – tehát nem csak az öltözők környékén – uralkodó mohó anyagiasság, szpáhi szemlélet, kézen-közön osztogatás és lenyúlás bármi áron – a focit szakmai, irányítási, erkölcsi, üzleti és jogi válságba taszította. A vulkán gyakran rendbontások, kíméletlen konkurencia-harcok formájában tör elő. Az okok rejtettek, rendkívül mélyek. A párszáz mandarin zöme nem érdekelt a valódi változásokban, a tiszta piaci viszonyokban. Világos koncepció a hogyan továbbra egyetlen szinten sincs. Komplex gondolkodásmód csak cikkekben, könyvekben létezik. Ha baj van, a rendőrségtől vár csodát, válaszagressziót mindenki, de legalább annyiszor – és olykor ugyanazok – hullatnak krokodil-könnyeket brutalitást emlegetve. De ha nyer két meccset a csapat, mindenki önmaga vállalat veregeti és kikéri magának a futball-ellenes elemzést, ajánlásokat.

A bizottság 10 alapkérdést vizsgált, majd válaszolt meg. Közülük néhány: vannak-e hazai tanulságai a Taylor-jelentésnek, s ha Taylor 60 javaslatot tett, itthon mennyi szükséges? Helyén van-e a jog a vandalizmussal szemben, hol

Dr. Kolláth György

kell a törvények nagyobb szigora, és kin, min múlik a joggyakorlat felelős biztonsága? Hihetünk-e abban, hogy néhány drága technikai csoda, berendezés (kapu, kamera, kártya) kiküszöböli az emberi hibákat, bűnöket, mulasztásokat? Szabad-e komplett angol infrastruktúrát ráloccsólni az egy-két ezer nézőt számláló, hazai (pók)focira? Fel kíván-e zárkózni Magyarország – az európai egyezmények befogadásával, kihirdetésével is – a sportbiztonság legkorszerűbb vonulatához, vagy jó nekünk a hazai is? Sikerül-e végre elvszerű megoldást találni a meccseken biztosítást végző „magán-haderő”, a sárga trikós szolgálat, és a jól felszerelt és kiképzett, profi rendőrség együttes jelenlétére? Ennek finanszírozása pedig a polgári jogi szerződés, avagy a közteherviselés valamelyik formáját modellezz-e? Utánanéztünk: a futball speciális gondjain kívül milyen biztonsági kockázatok, sajátosságok vannak más sportágakban? Mit lehet innen és onnan hasznosítani, s célszerű-e egy modern, megelőzést is szolgáló biztonsági filozófiát kialakítani? Bemérszkedve az oroszlan barlangjába, úgy láttuk, hogy őszinte, reális, az uniós csatlakozásra is tekintettel lévő – ma sehol sem formálódó - futball-koncepció nélkül csak ábrándozás és ráolvasás lesz minden próbálkozás. Ha nem mi, itthon, akkor jövőre és azután maga az Unió fogja e hazai „látványsportot” besorolni oda, ahová értéke piaci szerint való. Nem várhat túl sokáig a minisztérium sem azzal, hogy tisztázza, kimunkálja a viszonyát a labdarúgáshoz (mint egyhez, a csaknem 100 sportforma közül). Erre nézve a jelentés elvi megállapításokat, ajánlásokat tesz. Kulcsfontosságú, hogy csak a problémákat kivesező analízis készül-e, avagy pozitív üzenetek, valódi reform-lépések is terítékre kerülnek? A bizottság – különösen a fair play kapcsán - ez utóbbiakat is sorra vette. Szó nincs ugyanis arról, hogy csakis és kizárólag a kormánynak kellene erőfeszítéseket tennie. Ezért a neki szánt – rövid és hosszabb távú - javaslatok mellett a jelentés kitér az oktatás, a klubok belső élete, a sportbiztonság más határterületeinek, avagy a média lehetőségének a feltárására is. A bizottság úgy véli, szükség van olyan független monitoring testület folyamatos működésére, amely elfogulatlanul értékkel, megbízás szerint felelősséget is vizsgál, megállapít és visszacsatol, amelynek hitele és szakmai tekintélye volna. Lehet ez a testület a futball-tárgyú európai egyezményekben ismert Nemzeti Bizottság is.

Fontos, hogy a nézőtéri biztonság lépjen ki a felelőtlen ösztönösség zónájából. Példaként: jusson el odáig, hogy a meccs előtt a szövetség vagy a klub teljhatalmú biztonsági igazgatója és a rendőrség megfelelő vezetője aláírásával „okézza”: lehet ma itt meccs, mivel a feltételek megvannak. Ha nincsenek meg, horribile dictu: hazamennek a legények! Ha pedig tévedtek, hibáztak: ők ketten párban mennek a bíróság elé. Egyszerű ez, ha komolyan gondoljuk. Egyszerű játék a foci is. Rendezett körülmények között örömmel üzhető, megtanulható, szórakoztató. Több mint 20 javaslatunk – alázattal – csak ezt szolgálja.